گنجینه دستنویسهای پهلوی
۶
پژوهشهای ایرانی
۳۶

دستنویس ف ۲۳

نیرنگ دین، ابزارهای آثرونان و آرتشتاران و وستریوشان، مراسم تهیهٔ آب زور، نیرنگهای اوروی‌سگاه و جزآن

به کوشش

دکتر ماهیار نوابی دکتر کیخسرو جاماسپ اسا

و با همکاری

دکتر محمود طاووسی

از انتشارات
مؤسسهٔ آسیایی، دانشگاه پهلوی شیراز

IR
PIR 2049
.P9.1249J
R2N9
M.2

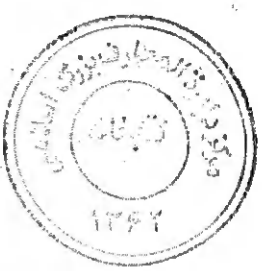

۱۶۹۴۲۲

از این کتاب یکهزار نسخه ، یکصد نسخه روی کاغذ شفاف رنگی و نهصد نسخه روی کاغذ سفید
درچاپخانهٔ دانشگاه پهلوی بچاپ رسید، ۲۵۳۵ شاهنشاهی

سرآغاز

اشارات دانشمندان و فیلسوفانی چون ابوریحان بیرونی و محمد زکریای رازی و شهاب‌الدین سهروردی حکمت خسروانی و فلسفهٔ ایرانی، تذکر پولینیوس رومی در بارهٔ استفاده هرمی پوس یونانی از کتابهای زرتشتی، مطالبی که در کتابهای قابوس‌نامه چون مروج الذهب، مجمل التواریخ و القصص نامه‌های پیغمبران بنی اسرائیل و احادیث اسلامی آمده است، وجود مراکز مهم علمی در نصیبین و رها و تیسفون و جندی شاپور، ترجمه‌های باز مانده عربی از زبان پهلوی، پیدایش دانشمندان و فیلسوفان و اندیشه‌مندان بلند پایه‌ای در دوران طلائی اسلامی، یعنی دوران خلافت عباسیان، از این سرزمین، که شمار آنها از دانشمندان هر یک از کشورهای اسلامی دیگر و بلکه از همه آنها روی هم بیشتر است،

وجود سنگ نبشته های پارسی باستان و پارسی میانه و پارتی، نامه مینوی اوستا، آثار بازمانده مانویان به زبانهای پارسیک و پهلوانیک و سغدی و ترکی و چینی و قبطی و کتابهای پهلوی (= پارسیک) چندی که تاکنون بجای مانده اند، همه دلالت بر وجود فرهنگ و تمدنی بزرگ و درخشان، از دیرباز، در سرزمین ایران بزرگ میکند که بر پایه های فلسفه ایرانی استوار بعده است.

علت هرچه باشد، سیاسی یا اقتصادی و یا اجتماعی یا تغییر خط و یا همه آنها باهم، قدر مسلم این است که بسیاری از آثار مدون دوران ساسانی و آغاز دوران اسلامی ایران از میان رفته است، و عده ای که از دستبرد زمانه رهائی یافته اند در موزه ها و کتابخانه های مهم اروپا و بیشتر در هندوستان و در کتابخانه های پارسیان نگاهداری میشود. اینها میتوانند روشنگر زوایای ناشناخته تاریخ و فرهنگ کهن ما باشند. و از این رو نگاهداری و چاپ و انتشار آنها و تشویق دانشمندان به مقابله و تصحیح و ترجمه این گنجینه ها که ما را به شناخت بیشتر زبان فارسی و غنای آن در بیان مفاهیم یاری میکند، بر ما واجب است.

و باز از این رو بجا که نگاهی کرده دانشمند ارجمند استاد دکتر ماهیار نوابی رئیس موسسه آسیائی

دانشگاه پهلوی پیشنهاد کرد که برای بزرگداشت پنجاه سال شاهنشاهی خجسته دودمان پهلوی و شادی
روان همیشه گذار آن پنجاه نسخه خطی پهلوی را از سوی مؤسسه آسیائی دانشگاه پهلوی چاپ و منتشر کنیم. این پیشنهاد را
از دل و جان پذیرفتم.

این پنجاه مجلد کتاب پهلوی و کتاب بارگاه رضا هدیه هائی است که در این آئین ملی برگزاری جشن
پنجاه سال شاهنشاهی پهلوی با فروتنی به پیشگاه شاهنشاه آریامهر ریاست عالیه دانشگاه پهلوی و علیاحضرت شهبانو فرح
ریاست عالیه مؤسسه آسیائی دانشگاه پهلوی تقدیم میشود.

فرهنگ مهر.
رئیس دانشگاه پهلوی

دیباچه

مؤسسه آسیائی وابسته به دانشگاه پهلوی افتخار دارد که بزرگداشت
یاد همین سال شاهنشاهی دودمان پهلوی را، مجموعه‌ای در پنجاه جلد، از دستنویسهای
پهلوی و اوستائی و پژوهشهای ایرانی چاپ کند و به جویندگان فرهنگ و
ادب ایران تقدیم دارد.

در تاریخ بستان سالی چند هزار و پانصد و سی شاهنشاهی، در گروهی سخن از خدمات
برجسته رضاشاه بزرگ بدین سرزمین و روز تاجگذاری وی (چهارم اردیبهشت ماه
۱۳۰۵ هجری خورشیدی) میرفت، در آن هنگام اندیشه چاپ مجموعه‌ای از متن‌های
پهلوی یا دربارهٔ پنجاه همین سال شاهنشاهی پهلوی را از خاطرم گذشت و سپس این اندیشه را
با پیر دانشمند دانشگاه پهلوی جناب آقای دکتر فرهنگ مهر، که از شیفتگان
فرهنگ ایرانند و از یاری شناساندن این فرهنگ کهن هیچگاه دریغ نکرده و
نمی‌کنند، در میان گذاشتم تا اگر در این اندیشه با من همداستان باشند مراتب را

به شرف عرض شهبانوی فرهنگ پرور ایران، رسانند. رایت عالیه مؤسسه آسیائی برسانند
مگر اجازه فرمایند تا موسسه آسیائی بدین کار شایسته دست یازد.
جناب آقای دکتر فرهنگ مهر با پیشانی گشاده و آغوش باز از این اندیشه استقبال
کردند و مراتب را به شرف عرض شهبانوی ایران رساندند و دیری نگذشت که فرمان
علیا حضرت شهبانو بدین کار نیک شرف صدور یافت و به مؤسسه آسیائی ابلاغ شد.
شورای استادان مؤسسه آسیائی، با الهام از نام خاندانی، که جشن بزرگداشت
شاهنشاهی آن را، مردم ایران امسال برگزار میکنند، چاپ کردن کتاب یا
دستنویسهای پهلوی را در درجه اول اهمیت قرار داد. کشوری که در آن بیش از هر کشور دیگر جهان
به دستنویسهای پهلوی و اوستائی دست یافت، کشور هندوستان است. هر چند بدبختانه
هوای گرم و نمناک آنجا با کتاب سازگار نیست و کاغذ را زود شکننده و تباه میسازد و می پوساند.
در فهرستی که جمشید کاووس جی کاترک به نام «گنجینه های شرقی» (ORIENTAL
TREASURES) گرد آورده و به سال یکهزار و نهصد و چهل و یک میلادی (دو هزار و پانصد شاهنشاهی)

به چاپ رسانده است، از بیش از یکهزار دستنویس ایرانی و هندی نام برده که اکنون برخی
از آنها از میان رفته است، و این، نه تنها بواسطهٔ آب و هوای هندوستان بلکه بی توجهی
و نادانی هم در نابودی آنها بهره‌ای بسزا داشته است. گردآورنده فهرست یادشده به نگارندهٔ
این سطور میگفت: «پس از چاپ آن فهرست گذارم بکتابخانه‌ای افتاد که خداوند آن صاحب
چندین دستنویس پهلوی و اوستائی بود و من آنها را دیده و پژوهیده و نام آنها را در فهرستم آورده بودم.
خداوند خانه بجهانی دیگر شتافته بود و چون از کدبانو سراغ دستنویسها را گرفتم، وی آنها را از زباله
دیندار و برای آنکه مبادا برگ پاره‌های آنها زیر پا بیفتد و برای وی گناهی بزرگ بشمار آید به آب دریا سپرده بود.
با این همه، هم اکنون، چندین صد دستنویس پهلوی و اوستائی در هندوستان هست
که تقریباً همه از روی دستنویسهای کهنه‌تر رونویس شده‌اند. بیشتر آنها روزگاری از آنِ کتابخانه‌های
شخصی بوده و رفته رفته به کتابخانه‌های عمومی و مؤسسات راه یافته‌اند تا بیشتر و بهتر از آنها نگاهداری شود
و کمتر در معرض نابودی قرار گیرند. از این کتابخانه‌ها میتوان کتابخانهٔ مؤسسهٔ شرقی کاما و کتابخانهٔ
«بخت دستور، مهرجی رانا» را نام برد که صاحب مجموعه‌های گرانبهائی از دستنویسهای پهلوی و اوستائی اند

پاره‌ای از دستنویسها نیز توسط شرق‌شناسان به کتابخانه‌های مهم اروپا رسیده‌اند که مهمترین آنها مجموعهٔ دستنویسهای اوستا و پهلوی، دوازده جلدی کپنهاک است که توسط شرق‌شناس بنام وستر گارد به اروپا برده شد و جانشین او کریستین سن — CHRISTEN SEN آنها را چاپ کرد و بر آنها دیباچه نوشت. این کتابها اکنون بسیار کمیاب و چند مجلد آن نایاب است.

برای انجام دادن فرمان، از دوست دانشمندم دستور کیخسرو جاماسب آسا، دستور بزرگ شهر بمبئی و رئیس کتابخانهٔ «موسسهٔ شرقی کاما» یاری خواستم تا از هیأت امنای کتابخانه‌های «موسسهٔ شرقی کاما» و «بخشت دستور مهرجی رانا» اجازهٔ عکسبرداری از دستنویسهای پهلوی‌شان را بگیرد و اگر خود یا دوستان دستنویسهای ارزنده‌ای در اختیار دارند بر آنها بیفزاید، کار گزینش دستنویسها برای عکسبرداری نیز به عهدهٔ وی واگذار شد تا آنچه را مهم و ضروری داند برگزینند. این کار به دشواری انجام گرفت چه دستنویسها از طرف هیأت امنای کتابخانه‌ها و خاندان انکلساریا (که چند دستنویس از این مجموعه متعلق به آنان است) تنها به او سپرده شد بعد، و وی، امانت‌داری را

رنج سفر بر خود هموار ساخت و با دو جامه دان پر از کتاب به ایران آمد. سه ماه تمام از بام تا شام در چاپخانه های دانشگاه پهلوی شیراز و دانشگاه تهران گذراند و در همه جا با دستنویسها همراه بود. من و همکاران از مؤسسه آسیائی نیز همه جا با وی همگام بودیم تا کار عکسبرداری و چند دستنویس بپایان رسید، دستور کنیز و مجبور بود به بمبئی باز گردد. ما نیز برای تطبیق عکسها با دستنویسها و رفع کمبود آنها در پی وی به هندوستان رفتیم تا این مهم انجام شد. نامه ای نیز به پروفسور آسموسن استاد دانشگاه کپنهاک نوشتم مگر اجازه تجدید چاپ دستنویسهای کتابخانه کپنهاک را از ناشر نخستین آنها MUNKS-GAARD بگیرد، اجازه گرفته شد و نامه ها به چاپ رسید.

مؤسسه آسیائی سپاس و درود فراوان خود را به پیشگاه شهبانوی فرهنگ پرور که با فرمان خود این افتخار را نصیبش ساخته، تقدیم می دارد.

از جناب آقای دکتر فرهنگ مهر رئیس دانشگاه پهلوی که در راه پیشرفت کار از هیچ یاری معنوی و مادی دریغ نکرد سپاسگزار است.

از دستور کنیز و جاماسپ آسا که یاری دادند چاپ این مجموعه پنجاه جلدی میسور میشود

سپاسگزار است .

از پروفسور آسموسن که اجازهٔ چاپ مجموعهٔ اوستا و پهلوی کپنهاک به پاس مردی او انجام یافت سپاسگزار است .

از دکتر بهرام فره‌وشی مدیر عامی اداره انتشارات دانشگاه تهران که چاپ کردن بیست و چند جلد از این مجموعه را در چاپخانهٔ دانشگاه تهران پذیرفت و چاپ آنها با مشاورهٔ فنی وی میسر شد سپاسگزار است .

از دکتر محمود طاووسی که تطبیق و ویراستن و آراستن هر صفحه از تمام این مجموعه بدست وی و با مشورت وی انجام شد سپاسگزار است .

ماهیار نوابی
استاد و رئیس مؤسسهٔ آسیائی

پیشگفتار

دستنویس ف۲۳ F23 جزء مجموعه دستنویسهائی است که دستور ایرج جی سهرابجی مهرجی رانا به کتابخانهٔ نخست دستور مهرجی رانا ـ نوساری، هدیه کرده است اندازهٔ آن ۲۰/۵×۱۵ سانتیمتر است، ۲۱۲ صفحه دارد که بر هر صفحه‌ای ۱۰ سطر نوشته شده است. رنگ کاغذ آن سفید و آبی است. متن‌های گوناگونی دارد که پاره‌ای از آنها به گجراتی است و بیشتر آنها در این کتاب چاپ نشده است. متن‌هائی که در اینجا به چاپ رسیده است عبارتند از.

دستورها و تشریفات دینی نیرنگ دین، پایان نویسی که در دستنویس **هوشنگ** سیاوخش پیش از آغاز یسنا آمده است، ابزارهائی که آثرونان و **ارتشتاران** و وستریوشان به کار میبرند، ابزارهائی که در مراسم یسنا و آئین **آماده** ساختن آپ زور āp zohr به کار میرود آئین دینی تطهیر شاخه **هوم**، نیرنگیهای اورویس گاه، (تشریفات مقدماتی مراسم یسنا) و نامه‌ای که دستوران و مردم دیگر (از پارسیان) در روز هرمزد ماه امرداد ۱۰۸۹ یزدگردی (۱۷۲۰ میلادی) به دستوران ایران نوشته‌اند. همهٔ متن‌هائی را که پایان نویس جداگانه داشته‌اند دستور ایرج جی سهرابجی مهرجی رانا به خط فارسی برگردانده است.

این دستنویس را ب. ن. دابار در فهرست توصیفی همه دستنویسهای کتابخانه مهرجی رانا ـ نوساری وصف کرده است.

ماهیار نوابی

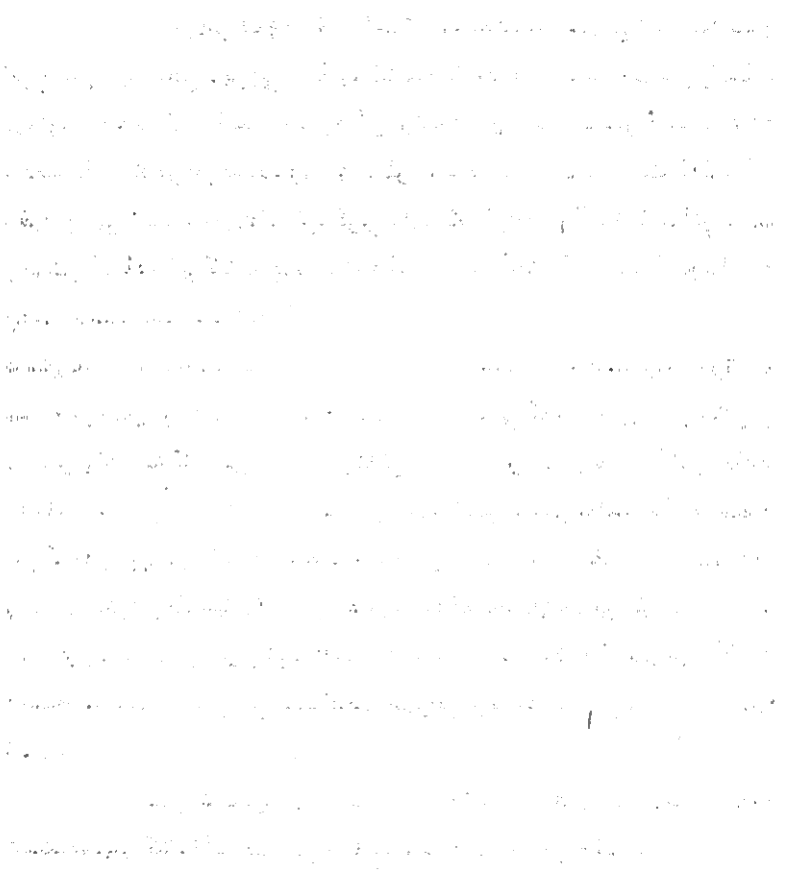

ايحز ايحزقا٢ حسع١٢ ٢٥ ا٥حع٥ و

لسحع١٣

ايحز ٥حس ٢٥ ا٥حع٥ا حسع١١٢

ع٥حع١٥ وسحس٣ حسع ٢٥ ٢٥ حسع

ع٥حع١٥ ١٣حس١٣ ١٣حا١٣ا ١٥حع٥ا ع٥

٣ حسع٥ا١١ ع١١ ٥ حسع١٣ ١٣حس١٣ ا

حسع٣ ١١حس٣ حسع٣ا١١ حسحس٣ ١٥حع٥وا

١٥حع٣ حسع٥ ١١ع ٥حسحسد

١١ع ٥حع٥ا ١٥حع٥ع١١ ١١ع٣ حسع٥د

ه ٥٥٣ ١٣٥١٢٥١ ١٥٥٥٥٥ ١١٥

٥٥٥١ ٥٥٥ ٥٥ ٥٥٥ ١٣٥٣ ٥٥١١٥

٥٥٥ ٥٥٣ ١٣٥١٢٥١ ٥٥ ١٥٥٥٥٥

١٣٥١١ ٥٥ ٥٥٥٥٥٣ ١٥٥٥٥٥ ١١٥

٥٥ ١٣٥٢٥٣١ ٥٥ ٥٥٥٣ ٥٥٥

١١٥ ٥٥٥ ٥٥٣٥٥١ ٥٥٥٥٥٥

١٢٥ ١٣٥٥٥٣ ١٣٥٥٣ ١٥٥٥٥

١١٣ ١١٥٥٥٥ ٥٣١٣٥٥ ٥٥٥٣١

٥٥٥ ١٣٥١٥٥٥ ٥٥ ٥١٣٥٥ ١١٥

١٥٥٥٥٥ ٥٥٣ ١٥٥٥ ٣٣٣

١٣٥٥٥٥

سعدالله خان بن اسدالله خان
اسدالله خان بن [illegible] خان
[illegible] خان بن [illegible] خان
[illegible] خان بن [illegible] خان
[illegible]

ﻭﺍﻟﺴﻼﻡ ﻋﻠﻰ ﻣﻦ ﺍﺗﺒﻊ ﺍﻟﻬﺪﻯ

ﺍﻟﻌﺒﺪ ﺍﻟﻔﻘﻴﺮ ﺍﻟﻰ ﺭﺑﻪ ﺍﻟﻐﻨﻰ

ﺍﻟﺴﻴﺪ ﻣﺤﻤﺪ ﺍﻟﻤﻠﻘﺐ ﺑﺎﻟﻤﻬﺪﻯ

ﻋﻔﻰ ﺍﻟﻠﻪ ﻋﻨﻪ ﻭﻋﻦ ﻭﺍﻟﺪﻳﻪ

ﻭﻣﺸﺎﻳﺨﻪ ﻭﺍﻟﻤﺴﻠﻤﻴﻦ

ﺍﺟﻤﻌﻴﻦ ﺍﻣﻴﻦ ﺍﻣﻴﻦ

ﻳﺎ ﺭﺏ ﺍﻟﻌﺎﻟﻤﻴﻦ

ﺍﻟﺴﻴﺪ ﻣﺤﻤﺪ ﺍﻟﻤﻠﻘﺐ ﺑﺎﻟﻤﻬﺪﻯ

١٣٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠

١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠

١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠

١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠

١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠

١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠

١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠

١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠

١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠

[illegible]

ﻣﻜﺘﺴﺒﺴﺒﺴﺒ

ا د د ر ب ـ ـ ـ

[illegible]

١٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦

٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦

٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦

٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦

٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦

٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦

٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦

٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦

٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦

٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦

٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦ ٢٥٦٣٤٥٦

٠٠٠

ﻣﻦ ﺍﻟﻤﺴﺎﺟﺪ ﻭﺍﻟﻤﺪﺍﺭﺱ ﻭﺍﻟﺤﻤﺎﻣﺎﺕ ﻭﺍﻟﻤﻘﺎﺑﺮ ﻭﺍﻟﺒﻴﻮﺕ ﻭﺍﻟﺤﻮﺍﻧﻴﺖ ﻭﺍﻟﺤﺎﻧﺎﺕ ﻭﺍﻟﺨﺎﻧﺎﺕ ﻭﺍﻟﺒﺴﺎﺗﻴﻦ ﻭﺍﻟﻤﺰﺍﺭﻉ ﻭﺍﻟﻤﺮﺍﻋﻲ ﻭﺍﻟﻤﻴﺎﻩ ﻭﺍﻟﻤﺴﺎﻗﻲ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

પંદ્ર માડ્ય ગાદ્ર સાવે લક્ષ્ય શ્રિગાદ્યસ્વરૂપી
ના સાવમાં શ્રિરંગી કૃષ્ણ ચીન મદ
રવાંગ ચીન કૃષ્ણ ચીન ચડ્રામ ચીન
કુમગ્ન ચીન ચંદ્રીમાર ચીન દ્રષ્ટામરદં
ન ચીન દ્રીમીમારને કુગનું શ્રિરંગનું
ચપ્પલુંછે તેની રોપટે ગ નીરંગદ્રીમની
કરીમા પેકલપીમાં ચપ્પલીદ્રેત ઉપરથી
કું કમગરીન ગોરમળ્ય દ્રગુરશંકુરાપ્રભુ
ચીન દ્રગુર કાઢીમાળ મેકુરળ્ય રાંગોમ
ગોળ કુરપરદીન માડ્ય ગારદ્રીપ્રકાર ગા
ત્ર રરજ્ય શ્રિગાદ્યસ્વરૂપી ચરાચર જ્ઞ
ગ્રગ્ય કાવમાં કુરું તેમ નકળ કરી ળી
કુગછે શ્રિગાદ્યંત્ર ચ ગમેશાસ્ત્ર પંદ્ર ચ
કંમ ચાદ્ય

این کلام بر سر یزش نوشته است این را نقل کردم

اشهد ان لا اله الا الله وحده لا
شريك له وان محمدا عبده ورسوله
ارسله بالهدى ودين الحق ليظهره على
الدين كله ولو كره المشركون
اشهد ان لا اله الا الله وحده لا
شريك له وان محمدا عبده ورسوله
ارسله بالهدى ودين الحق ليظهره على
الدين كله ولو كره المشركون
حي على الصلاة حي على الصلاة
حي على الفلاح حي على الفلاح
الله اكبر الله اكبر
لا اله الا الله

ا٣٣٣

ﻣﺤﻤﺪ ﺑﻦ ﻋﺒﺪ ﷲ ﺑﻦ ﻣﺤﻤﺪ ﺑﻦ ﻋﺒﺪ ﷲ ﺑﻦ ﻣﺤﻤﺪ

ﺑﻦ ﻋﺒﺪ ﷲ ﺑﻦ ﻣﺤﻤﺪ ﺑﻦ ﻋﺒﺪ ﷲ ﺑﻦ ﻣﺤﻤﺪ

ﺑﻦ ﻋﺒﺪ ﷲ ﺑﻦ ﻣﺤﻤﺪ ﺑﻦ ﻋﺒﺪ ﷲ ﺑﻦ ﻣﺤﻤﺪ

ﺑﻦ ﻋﺒﺪ ﷲ ﺑﻦ ﻣﺤﻤﺪ ﺑﻦ ﻋﺒﺪ ﷲ ﺑﻦ ﻣﺤﻤﺪ

ﺑﻦ ﻋﺒﺪ ﷲ ﺑﻦ ﻣﺤﻤﺪ ﺑﻦ ﻋﺒﺪ ﷲ ﺑﻦ ﻣﺤﻤﺪ

ﺑﻦ ﻋﺒﺪ ﷲ ﺑﻦ ﻣﺤﻤﺪ ﺑﻦ ﻋﺒﺪ ﷲ ﺑﻦ ﻣﺤﻤﺪ

ﺑﻦ ﻋﺒﺪ ﷲ ﺑﻦ ﻣﺤﻤﺪ ﺑﻦ ﻋﺒﺪ ﷲ ﺑﻦ ﻣﺤﻤﺪ

ﺑﻦ ﻋﺒﺪ ﷲ ﺑﻦ ﻣﺤﻤﺪ ﺑﻦ ﻋﺒﺪ ﷲ ﺑﻦ ﻣﺤﻤﺪ

ﺑﻦ ﻋﺒﺪ ﷲ ﺑﻦ ﻣﺤﻤﺪ ﺑﻦ ﻋﺒﺪ ﷲ ﺑﻦ ﻣﺤﻤﺪ

ﺑﻦ ﻋﺒﺪ ﷲ ﺑﻦ ﻣﺤﻤﺪ ﺑﻦ ﻋﺒﺪ ﷲ ﺑﻦ ﻣﺤﻤﺪ

ﺑﻦ ﻋﺒﺪ ﷲ ﺑﻦ ﻣﺤﻤﺪ ﺑﻦ ﻋﺒﺪ ﷲ ﺑﻦ ﻣﺤﻤﺪ

ﺑﻦ ﻋﺒﺪ ﷲ ﺑﻦ ﻣﺤﻤﺪ ﺑﻦ ﻋﺒﺪ ﷲ ﺑﻦ ﻣﺤﻤﺪ

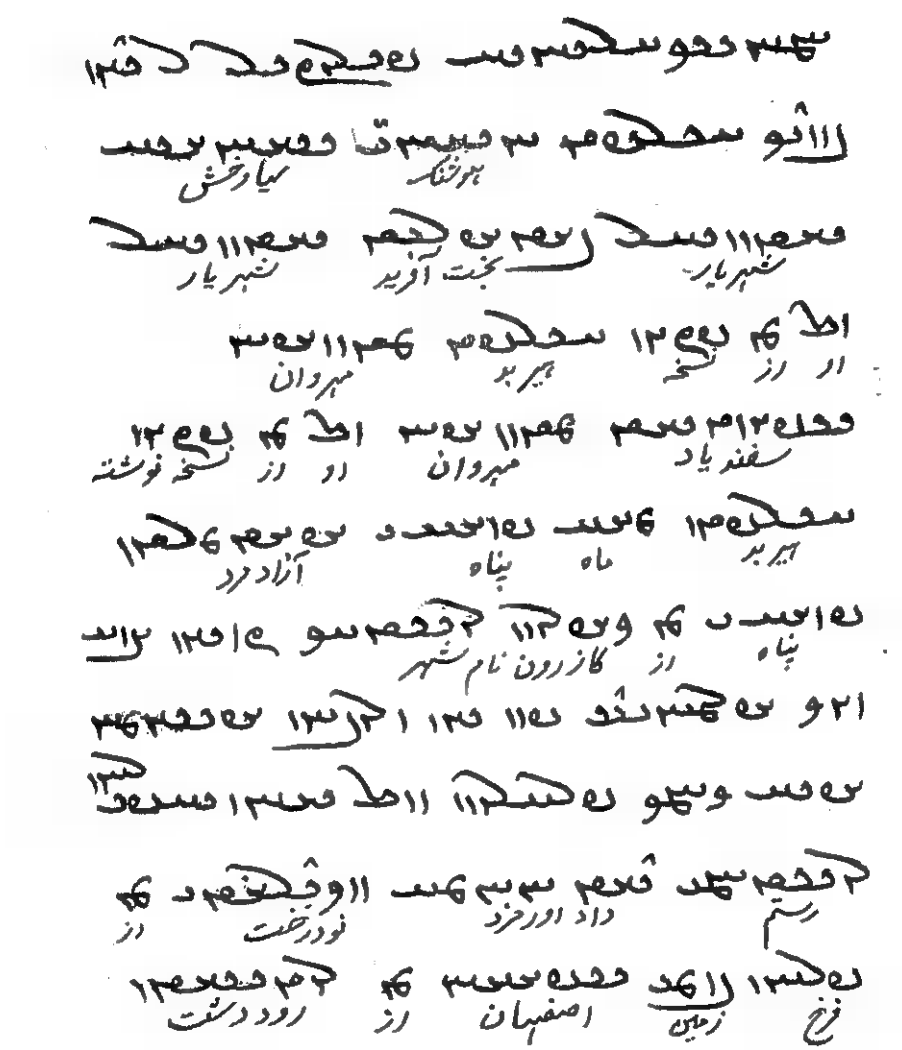

سروشیار

شاپور

شیراز

ﻫﻮ ﺍﻟﻠﻪ ﺍﻟﺬﻱ ﻻ ﺇﻟﻪ ﺇﻻ ﻫﻮ ﻋﺎﻟﻢ
ﺍﻟﻐﻴﺐ ﻭﺍﻟﺸﻬﺎﺩﺓ ﻫﻮ ﺍﻟﺮﺣﻤﻦ ﺍﻟﺮﺣﻴﻢ ﻫﻮ
ﺍﻟﻠﻪ ﺍﻟﺬﻱ ﻻ ﺇﻟﻪ ﺇﻻ ﻫﻮ ﺍﻟﻤﻠﻚ ﺍﻟﻘﺪﻭﺱ
ﺍﻟﺴﻼﻡ ﺍﻟﻤﺆﻣﻦ ﺍﻟﻤﻬﻴﻤﻦ ﺍﻟﻌﺰﻳﺰ ﺍﻟﺠﺒﺎﺭ
ﺍﻟﻤﺘﻜﺒﺮ ﺳﺒﺤﺎﻥ ﺍﻟﻠﻪ ﻋﻤﺎ ﻳﺸﺮﻛﻮﻥ ﻫﻮ
ﺍﻟﻠﻪ ﺍﻟﺨﺎﻟﻖ ﺍﻟﺒﺎﺭﺉ ﺍﻟﻤﺼﻮﺭ ﻟﻪ ﺍﻷﺳﻤﺎﺀ
ﺍﻟﺤﺴﻨﻰ ﻳﺴﺒﺢ ﻟﻪ ﻣﺎ ﻓﻲ ﺍﻟﺴﻤﻮﺕ ﻭﺍﻷﺭﺽ
ﻭﻫﻮ ﺍﻟﻌﺰﻳﺰ ﺍﻟﺤﻜﻴﻢ ﻫﻮ ﺍﻟﺬﻱ ﺃﺧﺮﺝ ﺍﻟﺬﻳﻦ
ﻛﻔﺮﻭﺍ ﻣﻦ ﺃﻫﻞ ﺍﻟﻜﺘﺎﺏ ﻣﻦ ﺩﻳﺎﺭﻫﻢ ﻟﺄﻭﻝ
ﺍﻟﺤﺸﺮ ﻣﺎ ﻇﻨﻨﺘﻢ ﺃﻥ ﻳﺨﺮﺟﻮﺍ ﻭﻇﻨﻮﺍ ﺃﻧﻬﻢ
ﻣﺎﻧﻌﺘﻬﻢ ﺣﺼﻮﻧﻬﻢ ﻣﻦ ﺍﻟﻠﻪ ﻓﺄﺗﺎﻫﻢ ﺍﻟﻠﻪ

ﺍﻟﻤﺼﺤﻒ

١٣

١٢٥ ١١٥٥ ١٢٥٥ ١٢٥٥ ١٢

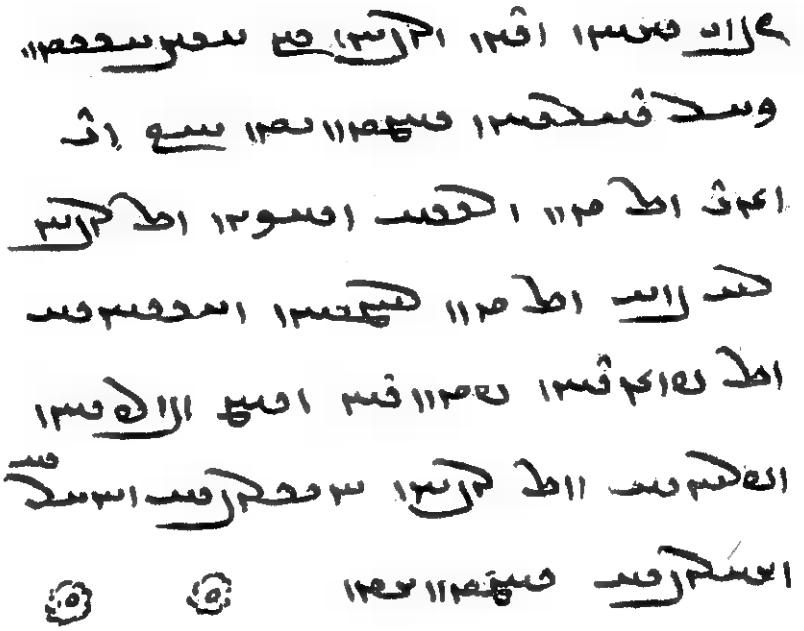

تمت الخیر بروز باد بماه ارد بهشت بسال هزار و دو صدو
پنجاه از شهنشاه یزدگرد شهریار کاتب و مالک این کمترین
ایرج بن دستور سهراب جی بن دستور کاوس جی لقبه دستوران
دستور مهرجی رانا ساکن قصبه نوساری این را در شهر مُنبئی نوشته

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ખરચમ·ખાધેલી· ·····

·····

·····

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

નવરીશ-આલાતની-કીંમત-બીજાની-ઉપરથી

૧ કેલીઉ૧ કોમનુ ૧ કેલીઉ૧ બરનું

૧ કેલીઉ૧ ધરસનું ૧ તરાતા૧ જુધાંમના

૧ તરાતા૧ કુરાબ્બદાર ૧ તરાતા૧ ધરસ-દેકુધાના

૧ તરાતા૧ કોમસરી-કુરધરા મનો

૧ કાઉઅનીમ ૧ લાલા ૨ બાદાકુઅ

૧ ધરસમ ૧ એવીઅંગાન ૧ ધરસ-

૧ પીટી-ધરસનાં ૩ કોમસરીનાં-ગાઠ

૨ કેકુઅરાંમ ૧ તાબ્બે૧ જુધાંમના-તરાતા
નો

૧ તાબ્બે ૧ બાદાકુઅના ધગા-ઉપરનો

૧ ૫૨૮ હોમ ઈમાને હોમ૭૧૧લિલા

૧ હોમ. ૧ ગુલાબ. ૧ દરૂણ

૧ ગોરોચંદો. ૧ લોટ. મુલીયાંમાંડવે તે

૧ હીંદોલા ૧ છુરી. પરમમ. ચાળણી

૧ ૫૨૧ હોમનું મુલીઉ. અને તેઉપર. ફુલવાળીરકાબી

૧ કુડી.

[illegible]

ابوحنیفہ رحمہ اللہ کے نزدیک

جو شخص کسی عورت سے نکاح

کرے پھر اس سے

یعنی نز

قبل از صحبت و خلوت

یعنی خصی نامرد

جدا ہو جائے تو

اس عورت پر عدت

نہیں

اور اس کے لئے

جائز ہے کہ

دوسرے مرد سے

نکاح کر لے

اور اگر

اس کے ساتھ

خلوت کی ہو

تو

عدت

واجب ہے

اور اس کے لئے

جائز نہیں

کہ

دوسرے مرد سے

نکاح کرے

یہاں تک

کہ

عدت

پوری کر لے

اور

اس کے لئے

مہر

پورا

واجب ہے

ہیتر *

ﻟﻢ ﺍﻟﺼﻼﺓ ﻭﺍﻟﺴﻼﻡ ﻭﻋﻠﻰ ﺁﻟﻪ ﻭﺻﺤﺒﻪ ﻭﻣﻦ ﻭﺍﻻﻩ ﺃﻣﺎ ﺑﻌﺪ

ﻓﻘﺪ ﺃﻣﺮﻧﻲ ﺑﻌﺾ ﺍﻟﻤﺤﺒﻴﻦ ﻭﺍﻟﺨﻼﻥ ﺍﻟﻤﺨﻠﺼﻴﻦ ﺃﻥ ﺃﺟﻤﻊ

ﻟﻬﻢ ﻣﺎ ﺳﻤﻌﺘﻪ ﻣﻦ ﺷﻴﺨﻲ ﻭﻗﺪﻭﺗﻲ ﻭﻣﻌﺘﻤﺪﻱ ﻓﻲ ﺍﻟﺪﻳﻦ

ﻭﺍﻟﺪﻧﻴﺎ ﻭﺍﻟﻤﻠﺠﺄ ﻭﺍﻟﻤﺮﺟﻊ ﺍﻟﻌﺎﻟﻢ ﺍﻟﻌﺎﻣﻞ ﺍﻟﻤﺤﻘﻖ ﺍﻟﻤﺪﻗﻖ

ﺍﻟﻤﺤﺪﺙ ﺍﻟﻤﺴﻨﺪ ﺍﻟﻤﻔﺘﻲ ﺍﻟﻤﺮﺷﺪ ﺍﻟﻮﺍﻋﻆ ﺍﻟﻤﺠﺎﻫﺪ ﺍﻟﻤﺠﺘﻬﺪ

ﺍﻟﻤﻄﻠﻖ ﺍﻟﻤﺘﺒﺤﺮ ﺍﻟﻤﺘﻔﻨﻦ ﺍﻟﻤﺘﻘﻦ ﺍﻟﻤﺘﻮﺳﻊ ﺍﻟﻤﺘﺒﺤﺮ ﺍﻟﻤﺘﻔﻨﻦ

ﺍﻟﻤﺘﻘﻦ ﺍﻟﻤﺘﻮﺳﻊ ﺍﻟﻤﺘﺒﺤﺮ ﺍﻟﻤﺘﻔﻨﻦ ﺍﻟﻤﺘﻘﻦ ﺍﻟﻤﺘﻮﺳﻊ ﺍﻟﻤﺘﺒﺤﺮ

ﺍﻟﻤﺘﻔﻨﻦ ﺍﻟﻤﺘﻘﻦ ﺍﻟﻤﺘﻮﺳﻊ ﺍﻟﻤﺘﺒﺤﺮ ﺍﻟﻤﺘﻔﻨﻦ ﺍﻟﻤﺘﻘﻦ ﺍﻟﻤﺘﻮﺳﻊ

ﺍﻟﻤﺘﺒﺤﺮ ﺍﻟﻤﺘﻔﻨﻦ ﺍﻟﻤﺘﻘﻦ ﺍﻟﻤﺘﻮﺳﻊ ﺍﻟﻤﺘﺒﺤﺮ ﺍﻟﻤﺘﻔﻨﻦ ﺍﻟﻤﺘﻘﻦ

ﺍﻟﻤﺘﻮﺳﻊ

ترجمہ فرود

ﻣﺎﻧﻨﺪ ﺍﻳﻦ ﺳﺨﻦ ﺍﺳﺖ ﻛﻪ ﺑﺎ ﻫﻤﻪ ﻛﺲ ﻣﻲ ﺗﻮﺍﻥ ﮔﻔﺖ ﻭ ﺑﺎ ﻫﻴﭻ ﻛﺲ ﻧﻤﻲ ﺗﻮﺍﻥ ﮔﻔﺖ ﻭ ﺑﺎ ﺑﻌﻀﻲ ﻣﻲ ﺷﺎﻳﺪ ﮔﻔﺖ ﻭ ﺑﺎ ﺑﻌﻀﻲ ﻧﺸﺎﻳﺪ ﮔﻔﺖ ﻭ ﺑﺎ ﺑﻌﻀﻲ ﻧﻴﺰ ﻫﻴﭻ ﻧﺸﺎﻳﺪ ﮔﻔﺖ ﻭ ﺑﺎ ﺑﻌﻀﻲ ﻫﻤﻪ ﻣﻲ ﺷﺎﻳﺪ ﮔﻔﺖ ﻭ ﺑﺎ ﺑﻌﻀﻲ ﻫﻤﻪ ﻧﺸﺎﻳﺪ ﮔﻔﺖ ﻭ ﺑﺎ ﺑﻌﻀﻲ ﻫﻤﻪ ﻣﻲ ﺷﺎﻳﺪ ﮔﻔﺖ ﻭ ﺑﺎ ﺑﻌﻀﻲ ﻫﻤﻪ ﻧﺸﺎﻳﺪ ﮔﻔﺖ ﻭ ﺑﺎ ﺑﻌﻀﻲ ﻫﻴﭻ ﻧﺸﺎﻳﺪ ﮔﻔﺖ ﻭ ﺑﺎ ﺑﻌﻀﻲ ﻫﻴﭻ ﻧﻤﻲ ﺷ

ﻫ. ﺭ ﻗﻪ ﺻﻠﻪ ﺳﻪ ﺳﻪ ﺍﻟﻰ ۱۳۵۲

۱۳۵۱۱۴۵۱ ﻋﻠﻰ ﺻﻠﻪ ﺍﻟﻰ

ﻫﻪ ﺳﻪ ﻫﻪ ﺻﻠﻪ ﺳﻪ ﻫﻪ ﺍﻟﻰ

۱۳۵۴ﻫﻪ ﻫﻪ ۱۳۵۱۴ﻫﻪ ﻫﻪ ۱۳۵۴ﻫﻪ

۱۳۵۴ﻫﻪ ﺍﻟﻰ ۱۴۱۳ ﺳﻪ ۱۴۱ ﻫﻪ۲

۱۳۵۴ﻫﻪ ﺍﻟﻰ ﺍﻭﻟﻪ ﺳﻪ ﻫﻪ .

۱۴۱۳ ﺻﻠﻪ ﻫﻪ۲ﻫﻪ ﺳﻪ ۱۳۵۲

۱۴۱۳ ﺻﻠﻪ ﻫﻪ۲ﻫﻪ ﺳﻪ ۱۳۵۲

۱۱۳۴۲ ۱۴ ۱۳۵۱۱۳۴ ۱۳۵۴ﻫﻪ ﺍﻟﻰ

ﻫﻪ ۱۱۴ ﻫﻪ ۱۴۱۳ﻫﻪ ۱۱۴ ﻫﻪ

۱۱۴ ﻫﻪ ۱۴۱۳ﻫﻪ ﺳﻪ ﻗﻪ ﻫﻪ ۱۱۴

وانه سبحانه اوحى

سبحانه وتعالى انه كتم

الله احد صمد لم يلد ولم

اوحى انه سبحانه وتعالى انه

كتم سبحانه وتعالى عدد سجع سور

الله انه سبحانه اوحى

سبحانه وتعالى ولم يكن

فتبارك الله رب العالمين

الله نقطة بالا نوشت

سبحانه وتعالى عدد

الى

شہستان لیغ شاید

شهستان بیخ زن بد هردو اندر بزشن مرقوم

همچنین بشت

ہے ۱۹۶۲ ۱۹۶۲ کے تحت ۱۱۴۱۱۴۱۱۴۱

کے تحت ۱۹۶۲ سے ۱۳۶۲ ہے ۱۳۶۲

۱۳۶۲ ۱۳۶۲ ۱۳۶۲ ۱۳۶۲

۱۳۶۲۱۱۴۱۱۴۱۱۴۱ کے ۱۳۶۲

۱۹۶۲ ۱۹۶۲ ۱۹۶۲ سے

۱۳۶۲ ۱۳۶۲ ۱۳۶۲ ۱۳۶۲

۱۱۴۱ ۱۱۴۱ ۱۱۴۱ ۱۱۴۱

۱۹۶۲ ۱۹۶۲ ۱۹۶۲ ۱۹۶۲

۱۹۶۲ ۱۹۶۲ ۱۹۶۲ ۱۹۶۲

۱۹۶۲ ۱۹۶۲ ۱۹۶۲ ۱۹۶۲

۱۹۶۲ ۱۹۶۲ ۱۹۶۲ ۱۹۶۲

۱۹۶۲ ۱۹۶۲ ۱۹۶۲ ۱۹۶۲

۱۹۶۲ ۱۹۶۲ ۱۹۶۲ ۱۹۶۲

۱۹۶۲ ۱۹۶۲ ۱۹۶۲ ۱۹۶۲

ھ ۱۱۹۱ ۱۲۵۱۲۵۱ ۵۵ ۱۲۳۲

۵۵ ۱۲۳۲۳۲ ۶۲۲۶ ۱۲۵۲ ۱۱۹۱ ۱۲۳۲

۱۲۳۲۳۲ ۱۱۲۱۲ ۱۱۲۱۲ ۱۲۳۲۳۲

۲۲۶۲۶ ۱۲۳۲ ۱۲۳۲۳۲

۲۲۳۲ ۱۱۲۱۲ ۱۲۳۲۳۲ ۱۲۳۲

۱۲۳۲۳۲ ۱۱۹۱ ۱۲۳۲ ۲۲۶۲

۵۵ ۱۲۳۲۳۲۳۲۳۲ ۶۱۳۳۳

۱۲۳۲۳۲ ۱۲۳۲۳۲ ۱۲۳۲

۱۲۱۲۳ ۱۲۳۲۳۲ ۶۲۳۲ ۱۲۱۲۳

۱۲۳۲ ۱۱۹۱ ۲۲۲۲ ۱۲۳۲ ۱۱۱۲۳۲

۱۲۱۱۲۳

ﺳﻮﺍ ﻧﻪ ﺳﻮ ﻫﺰﺍﺭ ﻭ ﺳﻮ ﻧﻪ ﺳﻮﺍ ﻧﻪ

ﺳﻮ ﻫﺰﺍﺭ ﻭ ﺳﻮ ﻧﻪ ﺳﻮﺍ ﻧﻪ ﺳﻮ ﻫﺰﺍﺭ

ﻭ ﺳﻮ ﻧﻪ ﺳﻮﺍ ﻧﻪ ﺳﻮ ﻫﺰﺍﺭ ﻭ ﺳﻮ ﻧﻪ

આપે નીરંગદીનની કારીઆ પેહલી
લખીછે તે મુલાંરોલ કોમપ્રમાંમાં એક
પંદીદાદનું કારીઆસાદેનું દેવારછે જે આલે ૮૬૭
નપરો. શાકે આશી ઈસ્વરદત્તરદીનાં દીવસમાં
કુરાનમ શીહરીમાર આપંનદાદ પ્રેરંમ મે
હેરપાંન ઈરાંગતે હાનનો ઈરાંગનો લખે લોછે
તેહની શોપટે એ નીરંગદીનની કારીઆ પેહલ
પીમાં લખેલોછે તે ઉપરથી કુંકમનરીન એર
ચુલદરગર શોહરાપ્રુલ્લા ખાન દરગરકલેશલ્લ
મેહેબુરાંગાંપે રોલ પોરદાદ માહુ માદ
૨ આલે ૧૨૪૦ ઈસ્વદત્તરદીનાં પરસમો નકલ
કરી લાવેછે જેમ તેહમાં હતે તેમ પરાપર નક
લ કરીછે ઈસ્વરદાંનો અમેશપરપંદાંન પ કરંમ.

પાદ.

[illegible]

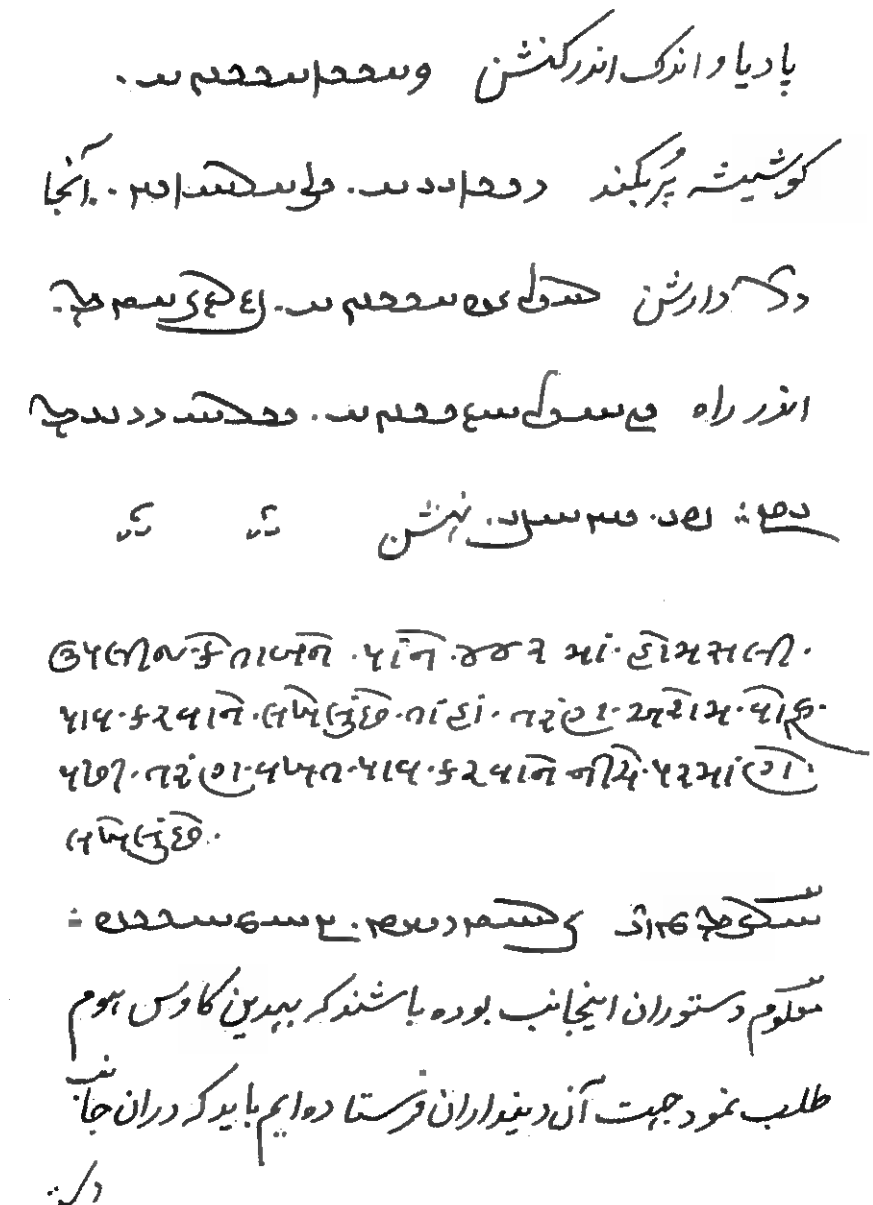

معلوم دستوران اینجانب بوده باشند که بهدین کاوس هوم
طلب نمود جهت آن دینداران فرستاده ایم باید که دران جانب

دستورا

دستوری کشتی افزودن بواج در هوم کشودن وقت یزشن

سه کره کرفتن و بدست چپ کرفتن : [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

تمت تمام شد این مکتوب بابت بهرین کاوس بن ماهیار

بکنهایتی هر که خواند دعا کند :

کتابخانه

نیرنگ شستن

کسی که نیرنگ آب پادیاو کیرند نخست برشنوم به اوایند شستن که
شیشه دو عدد باشد پادیاو کنند و خشک کنند و یکی از
نیرنگ آب و یکی از نیرنگ پادیاو و پارچه کرباس شستن و
پادیاو کردن که نیرنگ پالیدن و نیرنگ از کاونز باشد و باکرباس
پالیدن و بشیشه کردن و سر شیشه محکم کردن و دستوریکه نیرنگ
نیزند و سر و تن شستن و جامه پاک باز پیرکشتن و کشتی نو
پوشیدن نیشت سه پیوند و نابر سه پیوند کشتی اگر سه دستور
باشد بهتر و دستوریکه استوارتر باشند و دین آگاه تر و وند بداد

سر و ش کردن و راسفی ایشت ساجشن و نیرنگ و آب بیاورش
از دست راست از سر برسم تهه آدشت و اندرک به نهشن
و نیرنگ پادیاو یکبار آب و نیرنگ گذاشتن و دیگر زود دست
شستن و پنج ... کفتن
و راسفی ... زود ... و
... کفتن ... دست به آدشت گرفته و نگاه باندران
برنگهای شیشه کرده و راسفی واج گفته و دست از برسم
برداشته و زود سه اشم و هو بهمان دستور خواندن و آدشت
شستن و زود بواج نیرشن یزدان خواندن و ...
... خواندن تا ...

٥٦

۶. نگاه باندران شیشه‌ها کردن و پای راست از زودگاه
رفتن نیرنگ همی نگرید [illegible]. به نگرش [illegible]
[illegible]. به نگرش
[illegible]. به نگرش و چهار بیتا هو و ریو و هر بار
به نگرش به او [illegible]. نیرنگ به نگرش [illegible]
[illegible]. ۷. [illegible]. سه اشم و هو نیرنگ به نگرش
[illegible]. [illegible]. [illegible] تا سر
نیرنگ به نگرش [illegible]. راستی گفتن و سر
بگردها زود اندران شیشه‌های نیرنگ خوب به نگرش و
بگرد نوردهم آنجا که [illegible]. [illegible]. صد کوز و بیتا هو

در نیو مدیست گوید نوشته که سیصد سنگ بپادیاد خشک کرده
در دولیست به شیشه نیرنگ دوبار افکندن و صد بشیشه
آب افکندن و بعضی دستوران گفته اند که نه او اید افکندن و چاشته
در نه سنگ به نیرنگ افکندن و شش به نیرنگ پادیاد افکندن
و سه بشیشه آب افکندن و پرگرد هر دهم را سفی واج گفتن و او ستایی
گاه با دن خواندن و آب تازه راندن و پرگرد نوزدهم نه سنگ
پادیاد خشک کنند و زود دست بپادیاد کند از جمله سیصد
اشتم دهم و بیتا اهو یک سنگ از اندران شیشه نیرنگ انداختن
و دو سنگ از نیرنگ پادیاد انداختن و یک سنگ از شیشه
آب انداختن تا نه سنگ تمام شود شش سنگ به نیرنگ شیشه

پادیاد

پادیاو انداختن و سه سنگ از شیشه و نیزنگ نینداختن و رندیرا

تمام خواندن [illegible]

[illegible] سر شیشه و نیزنگ و آب محکم کردن و گذاشتن

که دست نرسد در روز نیزنگ کرفتن بشب نشاید و اول و آخر

کچ هم نشاید کرفتن و شیشه میاید پر شود از سر بریزد و شیشه

ناتمام نشاید بر شب نیزنگ از جای خود نشاید جنبانیدن و

خورشید که فرو شد نشاید نیزنگ از جای دیکر بردن نشاید که

بروی هم بریزند. فریزدان و امشاسپندان کامه باد

تمام شد

نیرنگ برسم چیدن

تحت هفت شاخ برسم پاک باید کردن و برسمدان و دست
به پادیاو کردن وچنان سازد که از نزدیکی آب تا برسم هفت گام
بیشتر نباشد در پیش درخت بباید ایستادن وچون برسم
می چینند پشت بر برسم پاک نکنند که هیچ کار نشاید و برسم چیدن
میباید که شاخی که سه تاک برسم داشته باشد پیدا کند و دست
راست باکارد از سر سه تاک برسم گذارند

[illegible]

برسم سه بار نماز بردن و سه [illegible]. او اید خواندن
[illegible]. که میگوید سر برسم او اید داشت [illegible]. میان
برسم کارد میزند [illegible]. برسم به چیند تا سه تاک
برسم به این آئینه چیده شود همانکه یک تاکی او اد یا و به بیداش
واج او اج گیرش کش سه تاک به او ستا به چیده شود و هر سه تاک
او اد یا و به بیداش واج او گیرش و بعد از ان هر شاخی که برسم باشد

به چیدن و جویانکن بچینند بعد ازان بیاید و واج بگوید و آن
شاخ که برسم سه تاک چیده اند بگیرند [illegible]
[illegible]
[illegible]
[

تمام شد

نیرنگ بزرسم شستن

اگنی ایبار اج سر پیش بہ اوبن شویش اگنی ایدون کہ ہر
باري او ہر جاي پادیار اورر برسید کہ فہ سہ بار ایبار بر سید اشاید

تمام شد

نیرنگ برسم بستن

تمام شد

نیز نک هوم چیدن

بدستور برسم چندین واج گرفتن و بهمان دستور چیدن و سه
کره هوم اول که به اشم و هو چیدند درمیان انگشت نگاه دارید
و هرچندکه خواهد چیدن و فه هوم دان کردن و بهمان شاخ بدستور
برسم چیدن واج بگفتن آن سه کره هوم را هم بهومدان کردن
و سر هومدان محکم کردن و دست از هوم دان جدا کردن و
واج تمام بگفتن که هوم شوید [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

تا انزر

تا اندر او کار کرفت که همي اپادیاو به بید رش فه اوستا
اواج شوایشن کش اندر او کار کنند او اشتن کار نیست
" " " تمام شد " " "

ارورام چیدن

نخست پای اُرورام خالي کردن و آب پادیاو کردن و اُرورام
شستن [illegible]
[illegible] یک کفتن و دیکر بار آب پادیاو
کردن و دست و کارد و ارورام پادیاو کردن و ارورام تراشیدن
و اندکي سر اُرورام برداشتن سه دیکر بار [illegible]
[illegible]

یک کفتن و آب پادیاو کردن و دست و کارد و ارورام
شستن و [illegible]. سرارورام چیدن و به [illegible]
کارد اندر میان نهادن و به [illegible]. چیدن
[illegible]. تا جای کفتن و اندر ارورام دان
نهادن [illegible] تمام شد [illegible]

تیرنک جام کرفتن

جلم دان پادیاو کردن و پر آب کردن و به آن آب پستان
کاو ایا کوسفند شستن و دست راست به پستان کرفتن
و جام دان بدست چپ کرفتن به پیوند دست راست
[illegible]

ولما وصل الى كفتن علم السلطان كما جاء بيد
اكركاوايا كوشفند يك بيد ٤٤ دسمبر ١٩٣٩ في
٤ دسمبر ١٩٣٩ في ٤ دسمبر ١٩٣٩ في ٤ دسمبر
دسمبر ٤٤ دسمبر ١٩٣٩ في ٤ دسمبر ١٩٣٩ في
سلطان اث كلمة اكر دربيد ٤٤ دسمبر ١٩٣٩
دسمبر ٤٤ دسمبر ١٩٣٩ في ٤ دسمبر ١٩٣٩ في
اث سلطان اث كلمة اكر سربيد ايا كلربيد ٤٤ دسمبر
٤ دسمبر ١٩٣٩ في ٤ دسمبر ١٩٣٩ في ٤ دسمبر
اث سلطان اث كلمة اكر سربيد ايا كلربيد ٤٤ دسمبر

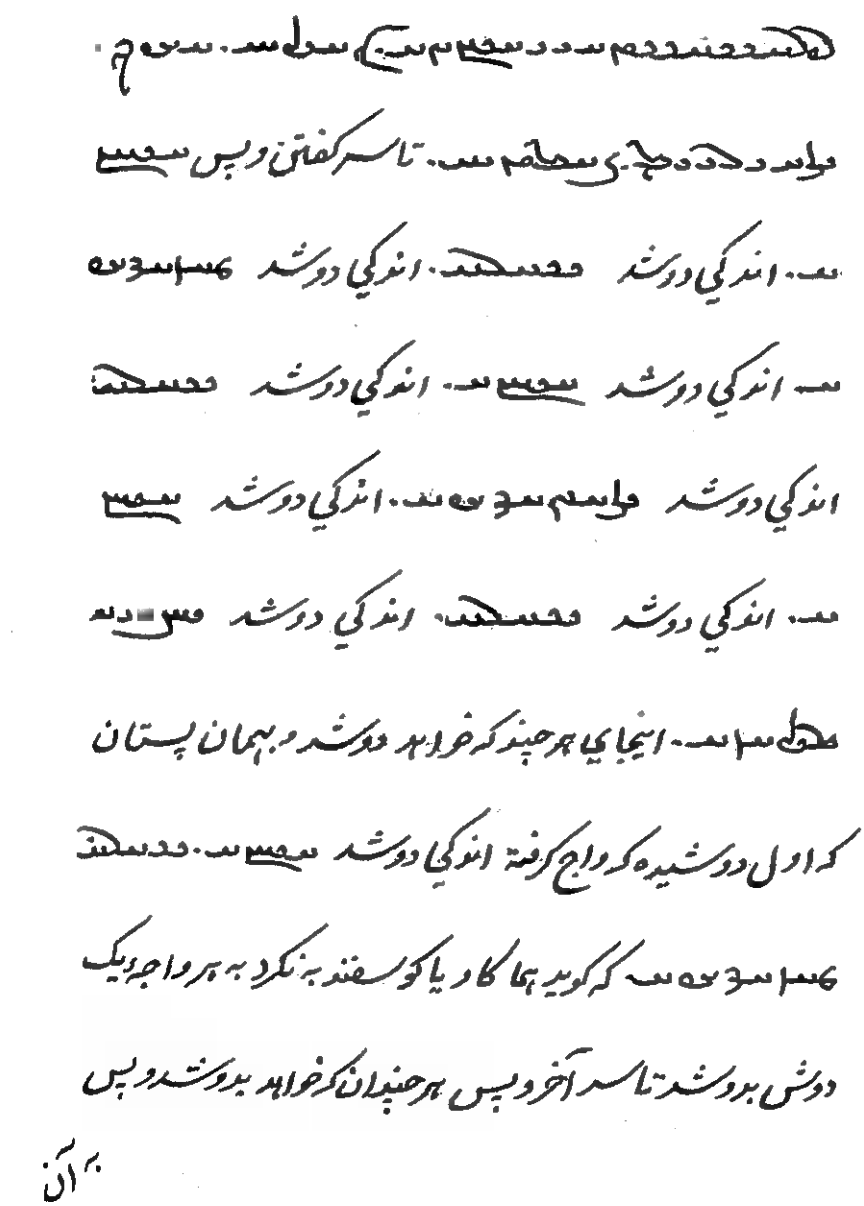

آن

به آن پستان که واج گرفته به آخر از همان پستان جدا نکند و

گوید [illegible]، دست بهمان پستان جدا نکند

[illegible]

[illegible] تاسر گفتن رجامدان

محکم کردن رجای نهادن و واج تمام گفتن [illegible]

تمام شد

نیرنگ زور گرفتن

آب پادیاد کردن و سوکره زوردان پادیاد کردن و سرسالهٔ

آب بردست راست و زوردان بردست چپ گرفتن [illegible]

[illegible]

تمام شد

نیرنگ فراهوم کردن

که فراهوم کیرنده ایسم و بوی یک تاک اج گسته راست به نیش
دهوم و اروران قو چندش به پیدانیش و هوم فه گسته سه گره
وفه وشیشته بیست و یک گره اروران اندر آب همی نهش تا
اوراج او بهر هوم آئید فه پادیاو که از آن زور او اشوئید اشا
که یک دو دیگر فه این کار اُل شوئید ارشایه و پس

[illegible]

چشم اندر زور کردن

سوکرہ ہوم بالا اور روی اُرویس نہادن

[illegible]

[illegible]

دسته چهار انگشت بالا بردن و دسته فرود
آوردن و بر روی ران نهادن و گردانیدن مثالیکه خورشید
میکردد و پس چهار [illegible]
گفتن و یتا اهو وریو اول به [illegible]
یکبار هوم و اُرُورام گوفتن [illegible] یکبار
[illegible] یکبار تا واسحم [illegible] و پس
دسته چهار انگشت از ران جدا کردن و بالا داشتن و به
یتا اهو وریو دویم هم این واجبا هر واجبه دو بار گوفتن
تا سه و یتا اهو وریو سیوم دسته بالا تر داشتن و هم

این واجبا هر واجبه دو سه بار کوفتن و دسته چهار انگشت
بالا تر داشتن براست کوشش و به بیتا اهوریو چهارم
همراه کوفتن و هاون شکافتن تا سه یسنی وسپ
چهار بار کوفتن همراه هوم و اردرام کوفتن و هاون
شکافتن یسنه ها ۲۷ و ۲۸ چهار بار
کوفتن و هوم و اردرام کوفتن و هاون شکافتن یسنه
ها ۲۹ سه کوفتن و بهر واجبه یک پاره زور
اندر هاون ریختن و پس یسنه ها ۳۰ و ۳۱ و ۳۲
وسپ یسنه ها ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰
یسنه ها ۱۱ هاون چون خورشید کرده سه بار بگردانیدن

۴۱۰۴۵

هوم و
ارورام کوفته اند سر دسته هاون نهادن و بسوی چپ برسم
دورس بردن و بر ورس بر برسم نهادن
چهار کفتن دهوم و ارورام کوفته
به آب زده اندر کردن بروی هوم بالای بالای سوکره فه
افشاردن بهر چهار بیتا اهوریو
این چنین کردن
هوم و ارورام افشاردن دهر بار فه
هر سه بار به این آیینه کردن و پس دسته
اندر هاون نهادن و سوکره فراهوم خوره بروی هاون نهادن

دوهجاد. دی سیخ قسودسد. تا بول مسعود ع همم
سد. آن سوکره ٔ که زیر هوم پالا نهاده است کش آب فراهوم
اندر است بدست راست برداشتن و یک قطره بسوکره ٔ
روي هاون کردن و باقي اندر شیشه فراهوم دان کردن و باز
یک قطره اندر سوکره ٔ روي هاون انداختن و دیگر باره هوم
پالا بروي آن سوکره نهادن و قدري آب پادیابي بهوم
پالا ریختن و افشاردن و فالیدن هوم و اُرورام را و یک
اشم و هو خواندن تا سوکره پرشود و باز همان آئینه یک
قطره بسوکره ٔ روي هاون کردن و باقي اندر فراهومدان
کردن و باز یک قطره بسوکره ٔ روي هاون کردن و سه
اشم و هو

برسم و هوم هرسه بار به این آئین کردن و پس فراهومدان بحکم
کردن و بجای پاک و محکم نهادن فراهومدان هرچند ایگینه تر است
پاکتر و بهتر است پس دست به برسم و ورس نهادن و زود
واج کردن و راسفی واج کفتن دست از برسم و ورس
واج داشتن آنکس که ریشت کامید کردن دست فه پادیاوه به
کنشن واج راسفی کش فراهوم کرفته بید فراج کیرید و آورد
کاه شستن راسفی کش فراهوم کرفته بید دست فه برسم و
ورس دارید چنین ریشت ساختن فه واج کوشتن

[illegible]

تمام شد

نیرنگ ورس پختن

نخست دیگ فه پادیاو کردن وزوری اور کرفتن سه سیر شه
ور آتش ور هرام انور افکندن پس واج اور مزد وخدا کرفتن
وداشتن

و دست و درس به پادیاو کردن و سه [illegible] و [illegible]

اج سر تا اوعه بن شستن فریک [illegible] و [illegible]

اج بن اوعه سر شستن اور حلقه کردن و اندر دیک نهادن

تا جوش اور آوریده چون به جوش آید پنجاه و یکبار اور

شمردن اج آتش اور گرفتن برسم چین اج دیک اور آوردن

و دو دیگر همچنین پیش بنید پس از حلقه به کشادن و دست

و درس به پادیاو کردن و اج اور مزد گرفتن سه اشم و هو

اج بن اوعه سر شستن و فه حلقه کردن و جای فه پادیاو بر کردن

و درس حلقه کرده هزار و یکبار به آب بردن و اوراج آوردن

و شستن پس همچون که حلقه بود بکار بردن: فرجام یافت

تمام شد این نیز نکهای اردیبهشت بروس ایران یک کتاب
در کتابخانه ارباب فضیلت پناه و دانش دستگاه خورشید جی رستم جی
کاماجی نوشته ایران بود از ان کتاب نقل کردم و در ان کتاب در
اوستا اشم وهی و یتا اهی وریو نوشته بود بجای آنها اشم وهو و
یتا اهو وریو نوشتم و دیگر هیچ تفاوت نیست کاتب و مالک این
حقیر ایرج جی دستور سهراب جی بن دستور کاوس جی الملقب
بدستوران دستور بزرگ مهرجی رانا ساکن قصبه نوساری یزدان
و امشاسپندان کامه باد ایدون باد ایدون تر باد
تمت الخیر بروز مبارک اردیبهشت ماه دی سنه هزار و دوصد و
چهل و پنج از شاه یزدگرد شهریار ساسان تخمه گسسته ایران

در اصل کتاب

در اصل کتاب نام کاتب و تاریخ رسال هیچ نوشته نبود بسبب

[illegible] آنی نوشتم [illegible]

این مکتوب از هندوستان بایران نوشته بود

فرستهٔ خصلتان و ملایک اقتداران و فخجستهٔ اقبالان و نیکو فعلان و
روز رشب طاعت گزاران و خاصه دستوران و موبدان و هیربدان و
بهدینان ساکن ولایت کرمان زمین دیزد و ترکاباد وغیره پیوسته
در آئین آئین و رواج دین به مازدیسنان مقید و سرگرم بود شاد
کام و مقضی المرام دین مره مازدیسنان باشند و از بیگانگان و مخالفان
و مشتاق دیندار هیربد رستم مانک مهره نوش و هیربد داراب پالهن
فریدون و دستور زاده رستم بهرام و دستور زاده نوروز شهریار و
دستور رستم ماهیار و هیربد رستم خورشید و هیربد جمشید کیقباد و موبد
آرزومند بدل و جان مشتاق کاتب الحروف دستور زاده رستم جوماس
و بهدینان مکرمان خصوصاً بهدین جی جی لهراسپ و بهدین ناپانه بهائی

بهیم جي وکنویر جي وبهدین رستم وانجي بوهره وبهدین رستم بن
رانا وبهدین رئیس دارا ب بهرام وبهدین مقدم اسفندیار بن کیقباد
ابن خورشید رانا وبهدین شاپور بهیکیا وبهدین خورشید لیم جي
وبل تمامي موبدان وهیربدان وبهدینان قصبه نوساري وبندر
مبارک سورت وبندر بهروچ ودیگر شهرهاي توابع هندوستان
جمعي تاجمع ازمتهران تاکهتران بعد از اخلاص یکجهتي ومراسم ثنا ودعا
گوي وآفرین خواني ودرود وتحیات واظهار هزار گونه اشتیاق
ملاقات بهجت سمات یکدیگران مکشوف برضمیر منیر مهر تنویر
خورشید نظر کیمیا تاثیر میگرداند که بعضي راه واجهاي دین به مازدیسنان
باینجانبان اختلاف بعمل میاید درینصورت مناقشهاميان
دستوران بهدینان مدام درپیش است بناهران بکرامي خدمت

لسعادت

سعادت آن بزرگان مقید عه میکردد و امیدکه از میان مناقشهای
مرقومه یکبیک وارسیده و خوب غور رسی و خواهی نموده از و مندرا
واز زند و زیر آن باهنی در فارسی بفرخ بست بنام دستوران
و دانشمندان فرمایند که متابق آن بعمل آرند که غرخشه و مناقشه از
میان یکدیکران برخیزد تا شک و شبهه دور کردد و تسلی خاطر و دل
روشن کردد و دیکر مکتوب و پرسش چندکه چهار و پنج مرتبه بانجانبان
نوشته بودند اما جواب باصواب یکی سرفراز و ممتاز نشده امیدکه
ازان پرسشهای کماهو مطلع شده وارسال نمایند که بموافق آن بعمل
آورده و همیشه بدعاکوی ابد پیوند آن بزرگان باشند و از ایزد پی
همتا استدعا و امید چنانست که وسیله برانکیزد که دوستان و
یکجهتان دین بهی باهم فراهم آیند و ذات ملایک صفات والا درجات

آن اقبال و اجلال پناهان در مسند عزت و دولت متمکن داشته
پیوسته سر بلند گرداناد و اکهی آفتاب عالمتاب دولت روز افزون
و همواره بر مفارق جمع دوستان تابنده و رخشان باد ایدون باد
ایدون ترج باد زیاده چه بی ادبی نماید جهان تابع اربوده و مرادات
نو بنو حاصل و سعادات جاودانی متوصل باد
پرسش اول اینکه کسی که گذشته شود و او را کفن می پوشانند وقت
کفن دادن یک پارچه کرباس یعنی پنبه بر بینی و دهن می بندند و پس
کفن بر بر و میکوبند که در زند و ندیداد ۰ پرگرد ۱۰ هم خدایتعالی
بزرتشت اسفنتمان فرموده است که مرده اش را پنبه بستن درست
است و بعضی هیربد میکوبند که معنی وندیداد درست است یا این
روایت درست پس معنی هر دو را باجواب سرفراز نمایند چرا که دین

ماپیاکی

ما پاکی رسته است

پرسش دویم اینکه چون آدم را وقت مردن نزدیک آمد و بهوش که کسی
یکدو دم زنده است و یا جان بیرون رفت آنوقت در بهدین مرد واج
سروش و پیوند هر دو شده و سکدید کرده و آن مرد متوقار امیکرد و کفن
میپوشاند و بعد در خانه پاک کشن کرده و آن مرده را میکذارند و بعد و خود
را غسل نمیکنند و میکویند که در وقت زنده این را کرفتم غسل واجب نیست
و بعضی میکویند که تا جان هست پاکست و قتیکه جان رفت ناشد
و درین باب روایت شهادت میدهد که یمنی در آن زمان بتر است
که جان از تن بیرون رفت و اینچنین در روایت مرقوم است بنابران
بکرامی خدمت قلمی نموده میشود که هر دو شخصی بهدین را غسل واجب میاید
یا نه پرسش سیم اینکه آفرینکان اشتود و انان و ردان که بروزکار

خود نه هزار و بهصد و نود نه کرمیاید آنوقت موبدان کرآفرینگان کنند
بخشنومن [illegible]. خوانده تا اینجا
نمانه باید یاد [illegible]. باید وجبر چون
پرسش چهارم اینکه جشنهای چندگر فرموده است بمثل آنکه آبان
ماه مبارک و روز آبان و ماه مبارک آذر و روز آذر این طرز جشنهای
چندگر روز و ماه یک جای افتد آنزمان جشن فرموده است این چه
سبب است خدای تعالی دران چه چیز پیدا آورده است و هر جشن
چه معنی دارد پرسش پنجم اینکه روز اسفندارمذ و ماه اسفندارمذ
امشاسفند موبدان درون گرمی نیزند خشنومن هفت امشاسفند میخوانند
در روز خرداد و ماه اسفندارمذ گر درون می نیزند بخشنومین گاتها گر میخوانند
این چه معنی دارد اینجا گاتها چه چیز است و این گاتها بغیر پنجی وه نمیاید

و در اسفندار مزد ماه و روز خرداد کاتبا خواندن چه سبب دارد

پرسش ششم اینکه سگ را درون نیشته دادن و خوردن روا است یا نه

پرسش هفتم اینکه چون کالبد اشوزرتشت اسفنمان در دخمه بلخ نهاده

است و آن در روز رستاخیز همین کالبد زنده میشود یا مانده دیگر است

اشاره درین باب فرمایند پرسش هشتم اینکه چون اشوزرتشت

اسفنمان از پیش یزدان هیربد آمدند یا از آسمان فرود آمده و درین

گیتی هیربد شدند و اول کار بر شنوم چگونه پیدا شدند

پرسش نهم اینکه چون دستوران ایران زمین در باب آهرمن نوشته

فرستاده اند که آهرمن دروند با پیدایش آهرمنی در یوم رستاخیز نیست

و نابود خواهد شد و در زند اوستا نیز شنی بمعنی چنان نوشته چنان

شده است که آهرمن دروند پشیمان خواهد شد و از نصیحت بهمن امشاسپند

دین یزدان را قبول خواهد کرد آن لفظ نیز شتی ایست

[illegible]

[illegible] درین باب بزرگان

پیشین که پیام بستان مرده که بفرموده اند پرسش دهم اینکه کسی

در هفت کشور زمین پادشاه میشود بغیر از خدا یتعالی کسی پادشاهی

نمیدهد چرا که او در هر کار توانا و قادر است و هرچه میخواست میکرد

و هرچه میخواهد میکند و پس پادشاه عادل و ظالم را هر دو کس خدا میدهد

یا آنکه ظالم را کسی دهنده دیگر است مثل افراسیاب و ضحاک آن

هر دو پادشاه ظالم بودند و این پادشاهی از که یافت از معنی زند و

اوستا

اوستا معلوم فرمایند که خاطر اینجانبان می شود پرسش یازدهم اینکه
چون مرد هرشنوم کرست و میخواهد که کسی دیگر را هرشنوم ننشوه بوده
و هرشنوم کن و هرشنوم کیر هر دو هرشنوم کاه رفته اینجانب مرد هرشنوم
کن خود را غسل کرده بعد از هرشنوم کند یا پیش از هرشنوم درین باب
اعلام فرمایند قبل ازین نیاز نامه چند که بخدمت مرسله داشته یقین
که بنظر کیمیا اثر در آمده باشد لهذا امید میدارد که نوعی کرم و مهربانی
پیوسته از حقایق احوال فرخ فال قلمی نموده بخدمات و رجوع اینجانبان
سرفراز و ممتاز فرمایند زیاده نوشتن ترک ادبست آلهی تا ادوار
لیل و نهار بوده پاینده و مستدام باد برقرار کارکار باشند بر عالم عالمیان
آدم آدمیان مبارک و مسعود باد بحق الحق زراتشت اسفندمان
تحریر فی التاریخ التاریخ روز اول اورمزد امشاسفند و ماه مبارک امرداد
ماه قدیمه سنه ۱۰۸۹ یکهزار و هشتاد و نه یزدجردی و بیست و یکم شهر محرم الحرام

سنه ۱۱۳۲ هجري ؛ هركرا خدا نكند به نيكي ياد ؛ نام او در جهان به نيكي باد ؛

هركس كه ز ما سلام جويد ؛ كاغذ هم را بدام گويد كه آرزومند ديدار

بجان و دل محب المشتاق كاتب الاتنا الحروف بهرين منوچهر ولد

بهدين رستم دهنجي بهرام كه قبول افتد زهي عز و شرف

آرزومند ديدار فرخنده آثار دستور مانك مهر نوش

آرزومند ديدار هيربد داراب فريدون دعاي تحيات في مايا ب مطالعه خاصه

الستاقديدار قدر دان طلب هيربد رستم هيربد خورشيد هيربد اسفنديار

ساكن قصبه فرخنده در بندر سورت تحرير يافته در حالت بيماري قلمي شده

است روادارند

مستاقديدار بهدين داراب بهرام

آرزومند ديدار بهدين ناناز بهاي بهيم جي

تمام شد این نامه که از هندوستان با ایران فرستاده بود در باب پرسش
دین و نقلش در کتابخانه ملا فیروز است ازان نقل کردم کاتب و مالک
این ایرج دستور سهراب جی بن دستور کاوس جی مهرجی رانا بروز
بهرام بماه تیر سنه یکهزار و دو صد و چهل و نه یزدجردی م م م م

Rana.

The ms has been described in detail by B. N. Dhabhar Descriptive catalogue of all mss...Meherji Rana Library - Navsari, Bombay 1923, 15-17.

Kaikhusroo M. JamaspAsa

the page on white and blue paper. It contains a collection of miscellaneous texts, a number of them in Gujarati, the majority of which have not been published in the present edition. The texts included here are the ritual of the Nīrangdīn, the Pahlavi colophon found at the commencement of the Yasna in the ms of Hoshang Shiavax, the implements used by priests, warriors and husbandmen, the implements used in the Yasna ritual, ceremonial preparation of the water (āp-zōhr) and the ritual cleaning of the Haoma twigs, nīrangīhā i urvisgāh (ceremonials preparatory to the Yasna ritual) and a letter addressed to the Dasturs of Iran by the Dasturs and laymen of India on the day Hormazd month Amardad, A.Y. 1089 (=A.C. 1720). All the texts, which have individual colophons appended to them, have been transcribed by Dastur Eruchji Sohrabji Meherji

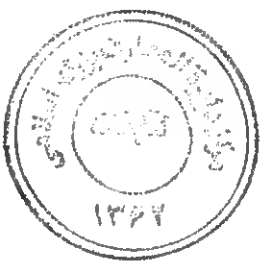

Introduction

F23 in the collection of manuscripts presented by Dastur Eruchji Sohrabji Meherji Rana to the First Dastur Meherji Rana Library, Navsari. The ms (20.5x15 cms) contains 212 pages generally written 10 lines to

Corrigenda to English Introductions

Serial No.	Ms.	Page	Line	Incorrect	Correct
2	R410	1	9	by him	by him for
		1	15	N.Y.	A.Y.
		2	4	1-22	§§1-22
		2	6	pp.	p.
		2	9	to	of
		2	21	and	und
3	D7	1	2	33.6x21.cms	33.8x21.4 cms
		1	4	Fium.	Fiume'.
		1	18	Pahlaci	Pahlavi
		1	22	writen	written
		1	23	nimbered	numbered
		1	27	ma	ms
		1	29	90 7	90§7
		2	1	Bomby	Bombay
		2	6	hte	the
		2	23	Bombay, July 12,1975.	delete
7	J4	1	3	218	216
		2	1	202-218	202-216
		2	3	Framars	Framarz
8	J3	1	3	112	113
		1	19	1-3,5	1-3,45
		2	1	pp.89-112	pp.90-113
9-10	D10a	1	4	and	and contains 744 pages,
11	TD28	1	4	Page	Pages
		2		Maikhusroo	Kaikhusroo
14-15	R115	1	29	or	of
		2	26	amongest	amongst
16	J2	1	3	299	305
		1	19	Hanzangrem	Hazangrem
		1	24	versian	version
		1	26	23	§23
		1	33	25-28	§§25-28
17-18	R413	1	10	Meher	Mohor
23	R411	1	25	1889	1896
24	MU27	1	7-8	versians	versions
		2	3	Paris	Parsi
25	T65(a)	1	14-15	Kaurshed	Khurshed
26	MU29	1	5	158	161
		1	8	109	112
		2	1	millenium	millennium
		2	10	fo	of
28	T3	1	1	t	to
		2	10	hous	house,
29	D39	1	7	vovers	covers
		2	11	Tehen	Then
31	F25	2	4	158,1.7-12:	157,7-12:
		2	24	217,1.3-218	217,8-218
32	F11	1	18	cophist	copyist
		2	2	abbreciated	abbreviated
33	D3	1	1	of	is
		2	1	32-38,3	32-78,3
		2	16	Xaxvan	Saxvan
		2	21	text	texts
		3	6	149,6	139,6
		3	14	modle	model
34	F35	1	1	Mehrji	Meherji
		1	5	of	of the
		1	5	116	115
38	MU35	1	2-3	Meherbai	Meherbai N. Dordi

Printed by Pahlavi University Press in Shiraz.
1976 .

The Pahlavi Codices and Iranian Researches

Manuscript F 23

NIRANGDIN, IMPLEMENTS USED BY PRIEST, WARIORS AND HUSBANDMEN, PREPARATION OF AP-ZOHR. ETC.

Edited by :

Dastur Dr. Kh. M. Jamasp Asa Professor Mahyar Nawabi

With the technical assistance of

Dr. M. Tavousi

Published by the Asia Institute of Pahlavi University

36

Shiraz. 1976